

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กล่าวถึงสิทธิและเสรีภาพในการศึกษา ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 49 ระบุว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิและการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น และในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 80 บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สภาร่างรัฐธรรมนูญ, 2550, หน้า 23-24)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ใน หมวด 4 มาตรา 22 ให้หลักการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24 (3) ระบุว่า จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และในมาตรา 30 ระบุว่า ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 8-10)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพผู้สอนควรมีบทบาท ดังนี้ 1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการ 3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย 4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ 6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน 7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 25-26)

ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาสังคมและชาติบ้านเมือง ทั้งนี้เพราะครูต้องรับหน้าที่ในการพัฒนาบุคคลในสังคมให้มีความเจริญงอกงามอย่างเต็มที่ จนบุคคลเหล่านั้นสามารถที่จะใช้ความรู้ความสามารถของตนเพื่อพัฒนาชาติบ้านเมืองต่อไป (ยนต์ ชุ่มจิต, 2553, หน้า 32) แต่ในอดีตที่ผ่านมาการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้มีปัญหาหลายประการ อาทิ การพัฒนาที่ผ่านมาดำเนินการไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาอย่างแท้จริง การพัฒนาไม่ตรงกับความต้องการหรือข้อบกพร่องของครู เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนดหลักสูตรแล้วให้ครูเป็นผู้สมัครเข้ารับการพัฒนา หรือให้โควตาแก่โรงเรียนจัดส่งครูเข้ารับการพัฒนา ทำให้การพัฒนาไม่สอดคล้องกับความต้องการและการนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างแท้จริง จึงทำให้การใช้ประโยชน์จากสิ่งที่ได้รับการพัฒนาไม่สามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนของครูได้เท่าที่ควร ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวมักเป็นการพัฒนาภายนอกสถานศึกษา ทำให้ครูต้องละทิ้งห้องเรียนเพื่อไปรับการพัฒนา แล้วต้องมอบหมายให้เพื่อนครูทำการสอนแทน ทำให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการสอนแทนย่อมอ่อนด้อยกว่าที่ควรจะเป็นและนักเรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรต้องศึกษารายละเอียดต่างๆ ของหลักสูตร สารการการเรียนรู้ เทคนิควิธีการและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และยังต้อง ปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการ จุดมุ่งหมาย สารและมาตรฐานการเรียนรู้ (สุดาพร ไชยะ, 2552, หน้า 1) ครูผู้สอนจะต้องจัด กระบวนการเรียนการสอนที่เป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างเต็ม ความสามารถ จากการศึกษาที่โรงเรียนระดับประถมศึกษาแต่ละแห่งมีครูผู้สอนที่มีความรู้ด้านการเรียน การสอนแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน ดังนั้นครูผู้สอน จำเป็นต้องมีความรู้ทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งผลให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนและ เพื่อพัฒนาตนเอง ในลักษณะเช่นเดียวกัน หากครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้รับการพัฒนา ย่อมส่งผลดีต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเช่นกัน สิ่งที่ครูกลุ่ม สาระการเรียนรู้ภาษาไทยควรพัฒนา ประกอบด้วย 1) ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย 2) ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ 3) การพัฒนาตนเองไปสู่ครูมืออาชีพ 4) การสร้างความสัมพันธ์และให้ความร่วมมือกับชุมชน และ 5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยนั้น มุ่งหวังให้ผู้เรียนใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความ เข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระการงาน และดำรงชีวิตร่วมกัน ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาการกระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็น สื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่า ควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (สำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา, 2551, หน้า 37)

การดำรงชีวิตประจำวันของคนเรามีการสื่อสารระหว่างกันหลากหลายวิธี ซึ่งส่วนมากจะอาศัยการอ่านและการเขียนที่เป็นทักษะพื้นฐานในการสื่อความหมายถึงกันได้ ถูกต้อง ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน กล่าวคือ ต้องวางรากฐาน ที่ดีต้องอ่าน เขียนได้ถูกต้อง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จึงถือได้ว่าการอ่านสำคัญที่สุด ครูจึง จำเป็นที่จะต้องแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่านและการเขียนของนักเรียน โดยการจัดการเรียนรู้ ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักฝึกคิดอย่างสร้างสรรค์ การใช้กิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากประสบการณ์ตรงฝึกการปฏิบัติ ให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้และเกิดการใฝ่เรียน

อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 2) นอกจากครูจะต้องมีองค์ความรู้ เข้าใจ ทักษะกระบวนการพัฒนาความสามารถการอ่านและการเขียนของนักเรียน ทั้งนักเรียนปกติ และนักเรียนที่ต้องได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษแล้วครูต้องเข้าใจถึงปัจจัยสำคัญที่ควรคำนึงถึงความแตกต่างทางสติปัญญาและความแตกต่างทางพื้นฐานของครอบครัว ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการพัฒนาความสามารถการอ่านและการเขียนของนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, หน้า 1)

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, หน้า 5) กำหนดให้ ปี 2558 เป็นปีปลอดนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ครูทุกคนทุกกลุ่มสาระให้ร่วมรับผิดชอบและ แก้ไขปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ กำหนดให้มีการพัฒนาครูเพื่อเร่งแก้ไขปัญหการอ่าน ไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียน และมีจุดเน้นคือให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ต้องอ่านออก เขียนได้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ต้องอ่านคล่องเขียนคล่อง จากบัญชีวิเคราะห์นักเรียน ตามความสามารถในปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง (2558, หน้า 25-35) มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 ที่มีปัญหาด้านการอ่านและการเขียนจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 23.46 รวมถึงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ประจำปี การศึกษา 2557 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 41.67 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ระดับชาติ คือ 44.88 และผลการสอบ National Test นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประจำปี การศึกษา 2557 นักเรียนที่มีผลการประเมินด้านภาษาอยู่ในระดับปรับปรุง มีถึงร้อยละ 31.03 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 ร้อยละ 50 อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์ บำรุงเกิดปัญหาในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งปัญหาเกิดจากครู จัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่น่าสนใจ ขาดความหลากหลายในการจัดการเรียนรู้ ขาดครูที่จบ การศึกษาในสาขาวิชาภาษาไทยโดยตรง ซึ่งมีส่วนทำให้การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ครูขาดการนิเทศ กำกับ ติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง นักเรียนขาดทักษะการอ่านและการเขียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยค่อนข้างต่ำไม่เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งเป็น ปัญหาที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในด้านการจัดการเรียนรู้ของครูที่จะส่งเสริมให้นักเรียน สามารถอ่านออกเขียนได้ และเป็นไปตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะให้ปลอดนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง ตามที่ได้กล่าวมานั้น เป็นปัญหาที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เป็นเรื่องที่ได้รับผิดชอบรวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนี้ ควรพิจารณาหาแนวทางแก้ไข ให้เป็นโรงเรียนที่ปลอดนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ซึ่งจะเป็นไปตามเป้าประสงค์หลักของโรงเรียนและนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยเป็นบุคลากรคนหนึ่งของโรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง จึงตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและมีความสนใจการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ และรูปแบบการวิจัยที่นำมาประยุกต์ใช้ในครั้งนี้ คือ กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ซึ่งผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และวิเคราะห์วิจารณ์ผลการปฏิบัติ มีกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection)

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ ดังนี้

1. สภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เป็นอย่างไร
3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยมีความสำคัญ ดังนี้

1. ทราบถึงสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
2. ได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
3. ได้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

การพัฒนาศัภยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) โดยมีกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 70 คน ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 7 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้วิจัย ซึ่งเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 1 คน

1.1.2 ผู้ร่วมวิจัย คือ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

จำนวน 6 คน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 63 คน ประกอบด้วย

1.2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน

1.2.2 วิทยากรในการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 คน

1.2.3 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 2 คน

1.2.4 นักเรียนที่มีปัญหาการอ่านและการเขียน จำนวน 29 คน

1.2.5 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีปัญหาการอ่านและการเขียน จำนวน 29 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาการอ่านและการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รวมถึงการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนานักเรียนให้สามารถอ่านและเขียนได้

2.2 แนวทางการพัฒนาศัภยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาการอ่านและการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีดังนี้

2.3.1 การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ

2.3.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.3.3 การนิเทศภายใน

2.3.4 การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ

3. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ของ Kemmis and McTaggart (1988 อ้างถึงใน องอาจ นัยวัฒน์, 2554, หน้า 301-303) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning)

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ (Action)

ขั้นที่ 3 การสังเกตการณ์ (Observation)

ขั้นที่ 4 การสะท้อนกลับ (Reflection)

4. ระยะเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 วงรอบ ดังนี้

วงรอบที่ 1 ระหว่างวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2558 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม

พ.ศ.2558

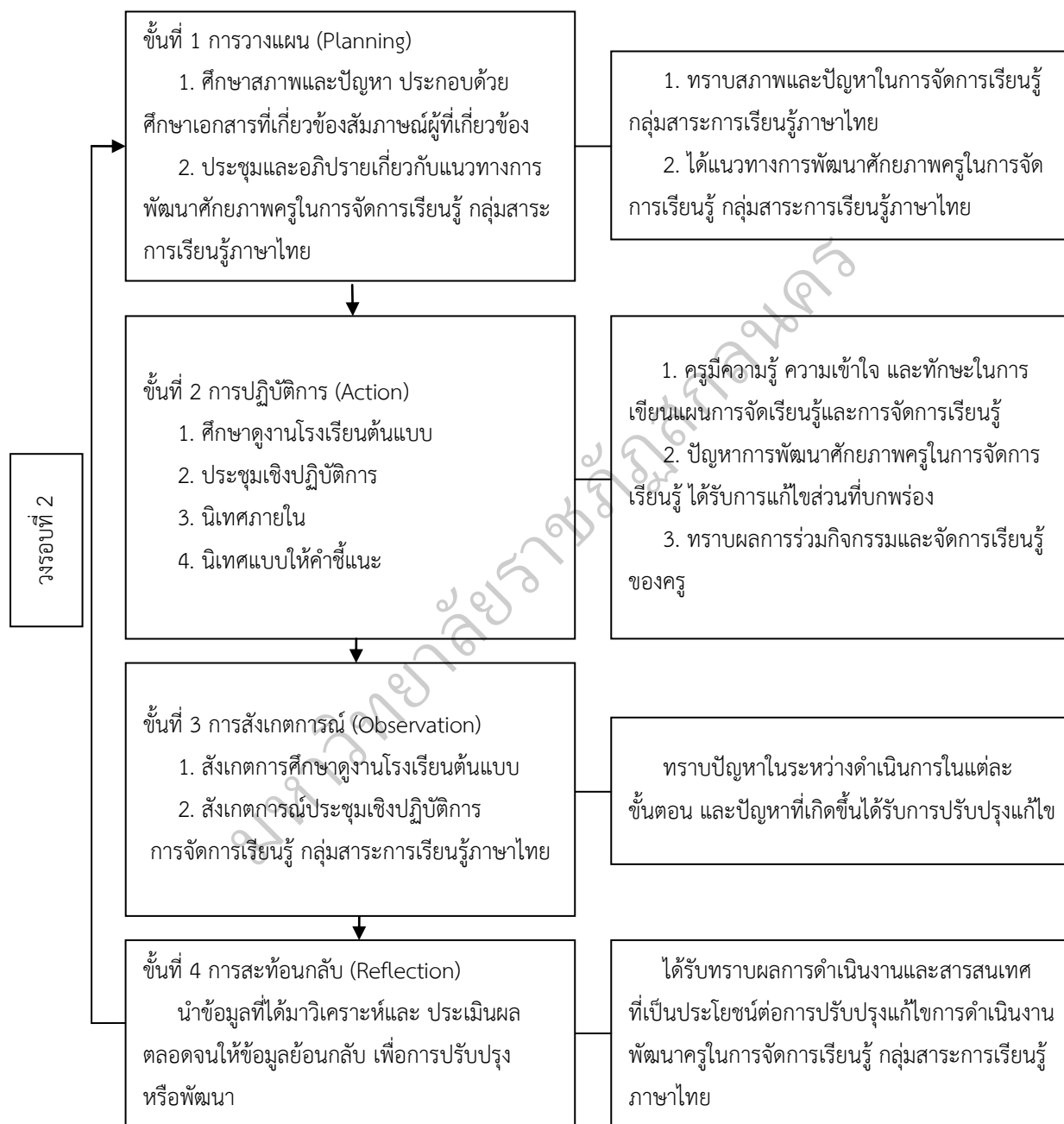
วงรอบที่ 2 ระหว่างวันที่ 4 กันยายน พ.ศ.2558 ถึงวันที่ 30 กันยายน

พ.ศ.2558

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ รายละเอียดแสดงดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาศักยภาพครู หมายถึง กระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาการอ่านและการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ การนิเทศภายใน และการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ ให้แก่ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในโรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2. การจัดการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบการสอน วิธีสอน และเทคนิคการสอน เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาการอ่านและการเขียน ของครูโรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2.1 การอ่าน หมายถึง การแปลสื่อความหมายจากตัวอักษรหรือภาพ ให้เป็นเรื่องราวที่เป็นแนวคิด โดยให้ความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งชัดเจน นักเรียนต้องมีความรู้ความสามารถในการอ่านพยัญชนะไทย 44 ตัว ก-ฮ อ่านสระรูปเดี่ยว อ่านแจกลูกสะกดคำในสระประสม อ่านแจกลูกสะกดคำ คำเป็นและคำตาย อ่านแจกลูกสะกดคำในมาตราแม่ ก กา ผันเสียง คำในมาตราตัวสะกดไทย ผันเสียงวรรณยุกต์ อ่านแจกลูกสะกดคำที่ตรงมาตราตัวสะกดและไม่ตรงมาตราตัวสะกด อ่านคำที่มีตัวการันต์และไม่มีตัวการันต์ อ่านคำควบกล้ำ อ่านคำที่สะกดด้วยอักษรนำ และอ่านอักษรสามหมู่

2.2 การเขียน หมายถึง การเรียบเรียงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ต่างๆ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด และจินตนาการออกมาเป็นสายลักษณ์อักษร นักเรียนต้องมีความรู้ความสามารถในการเขียนพยัญชนะไทย 44 ตัว ก-ฮ เขียนสระรูปเดี่ยว เขียนแจกลูกสะกดคำในสระประสม เขียนแจกลูกสะกดคำ คำเป็นและคำตาย เขียนแจกลูกสะกดคำในมาตราแม่ ก กา เขียนคำในมาตราตัวสะกดไทย เขียนรูปวรรณยุกต์ เขียนแจกลูกสะกดคำที่ตรงมาตราตัวสะกดและไม่ตรงมาตราตัวสะกด เขียนคำที่มีตัวการันต์และไม่มีตัวการันต์ เขียนคำควบกล้ำ เขียนคำที่สะกดด้วยอักษรนำ และเขียนอักษรสามหมู่

3. สภาพเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน ในการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคหรือขัดขวางต่อการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

5. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีดังนี้

5.1 การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ หมายถึง การเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ จากโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จหรือผ่านการประเมินการอ่านและการเขียน ซึ่งครูสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้

5.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การจัดการประชุมโดยการเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาการอ่านและการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งผู้เข้าร่วมการประชุมมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาแนวทางแก้ไขปัญหา

5.3 การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อพัฒนางานด้านการจัดการเรียนการสอนให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา โดยอาศัยหลักการของการเรียนรู้ร่วมกัน

5.4 การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ หมายถึง การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ หรือความสามารถในการทำงาน รวมถึงการช่วยให้สามารถนำความรู้ความสามารถที่มีอยู่แล้วหรือได้รับการฝึกอบรมมาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ผลการพัฒนาศักยภาพครู หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ของครู ที่เกิดจากการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายใน และการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ โดยวัดได้จากทักษะการวางแผน การดำเนินการจัดการเรียนรู้ การสังเกตการณ์ร่วมกิจกรรมและการนำแนวทางการพัฒนาไปใช้ในการแก้ไขปัญหาการอ่านและการเขียนของนักเรียน

7. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

8. ผู้อำนวยการโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ซึ่งทำหน้าที่ในการบริหารงานโรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

9. วิทยากร หมายถึง ผู้มีความรู้ ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งมาให้ความรู้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 คน ประกอบด้วย นางนวลศรี พรหมจันทร์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 และดร.นภาพร พันธุ์ชัย ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านคางฮุงเจริญศิลป์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

10. ครู หมายถึง ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

11. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2557 ที่มีปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทย ซึ่งได้มาจากบัญชีวิเคราะห์นักเรียนตามความสามารถในปีการศึกษา 2557 จำนวน 29 คน

12. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนที่มีปัญหาการอ่านและการเขียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 29 คน

13. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) หมายถึง การวิจัยที่มุ่งพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านจิวศิริราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามแนวทางที่บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาร่วมกิจกรรมการวิจัยทุกขั้นตอน นับตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนสิ้นสุดการดำเนินการ โดยมีกระบวนการในการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน คือ

13.1 ขั้นการวางแผน (Planning) หมายถึง การศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย ศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของครู สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของครู ประชุม และอภิปรายเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รวมถึงการกำหนดโรงเรียนต้นแบบ

13.2 ขั้นการปฏิบัติการ (Action) หมายถึง การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเริ่มจากศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดทำเอกสารคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาการอ่านและการเขียน ดำเนินการจัดกิจกรรมตามคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาการอ่านและการเขียน การนิเทศภายใน และการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ การดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาการอ่านและการเขียน

13.3 ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation) หมายถึง การสังเกตการเข้าร่วม และการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมาย สังเกตและนิเทศภายในเพื่อให้ความช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาของครูผู้สอน การปฏิบัติงานตามกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

13.4 ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection) หมายถึง การนำข้อมูลจากการสังเกตการณ์ในแต่ละขั้นตอนมารวมกันอภิปรายโดยใช้เหตุผล เพื่อหาข้อสรุปว่าสิ่งที่ร่วมกันปฏิบัติ มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร มีขั้นตอนใดที่ประสบผลสำเร็จและยังไม่ประสบผลสำเร็จเพราะอะไร และระดมความคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้รับการพัฒนาในโอกาสต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี